

Høringssvar til Forslag til endring i byggteknisk forskrift (TEK17) om energiforsyningskrav for bygninger over 1000 m²

forslaget om endringer i byggteknisk forskrift om energiforsyningskrav for bygninger over 1000 kvadratmeter.

11.05.2018

Vedlagt følger høringssvar fra Rørentreprenørene Norge.

Se vedlegg

- [Rørentreprenørene Norge Høringssvar ref 18-1317.pdf](#)
-

Til Direktoratet for byggkvalitet

Oslo 11.05.2018

Post@dibk.no

Deres ref: 18/1317

Høring - Forslag til endring i byggteknisk forskrift (TEK17) om energiforsyningskrav for bygninger over 1000 m².

Vi viser til høringsbrev av 1 3.2.2018 vedrørende ovennevnte høring.

Gjeldende krav til energiforsyning i bygg var ment å opprettholde at større bygg ble bygget med vannbåren varme. (fordi vannbåren varme muliggjør fleksibilitet og utnyttelse av overskuddsenergi). Slik kravet også var i TEK 10, men da for bygg på over 500m². I ettertid har vi og flere av de andre aktørene på markedet for vannbåren varme forsøkt å belyse at gjeldende krav ikke i tilstrekkelig grad sikrer energifleksibel romoppvarming.

Rørentreprenørene Norge støtter formålet og begrunnelsene for den foreslåtte endringen, men konstaterer at høringsforslaget ikke følger opp stortingets vedtak 642 og 644 fra mai 2016, som er utgangspunktet for endringsforslaget. Vi mener forslaget bør endres på følgende punkter:

I vedtak 642 ber Stortinget om at det sikres at bygninger i områder hvor kommunen har vedtatt tilknytningsplikt til fjernvarme faktisk tilrettelegges for å kunne benytte fjernvarme. Det innebærer at bygget må ha et energifleksibelt oppvarmingssystem. Tilknytningsplikten innebærer ingen bruksplikt, men hele hensikten med vedtak om tilknytningsplikt er at kommunene ønsker at den lokale fjernvarmeløsningen skal benyttes. I de fleste av disse kommunene er arealkravet til bygg som må ha energifleksible oppvarmingssystemer som kan tilknyttes fjernvarmen satt likt lavere enn i TEK 17, gjerne fra 500 kvm. Ettersom det i forslaget ikke stilles noen krav til energifleksible oppvarmingssystemer i bygg under 1000 kvm, vil forskriften i praksis overstyre alle kommunale vedtak hvor grensen for tilknytningsplikt er satt lavere enn 1000 kvm.

Vi ber derfor om at forskriftens § 14-4 suppleres med et nytt ledd (5) med følgende ordlyd:

(5) Der hvor kommuner har vedtatt tilknytningsplikt til fjernvarme, skal det kommunale vedtakets arealgrense gjelde for denne forskriftens krav om energifleksible varmesystemer.

Stortinget ber i vedtak 644 om en begrensning på bruk av direktevirkende elektrisitet for minst 60 prosent av det totale varmebehovet i bygg over 1000 kvm. I TEK 10 hadde man et lignende forsyningskrav for bygning over 500 kvm. Høringsteksten påpeker at man bør velge andre løsninger enn direktevirkende elektrisitet til oppvarming, det er det mange gode grunner til. Spesielt viktig er det at andre, fornybare oppvarmingsløsninger kan avlaste kraftnettet ved effekttopper vinterstid. I forslaget legges det imidlertid ingen begrensning på hva slags fornybar forsyning som kan brukes til det energifleksibile oppvarmingssystemet, noe som altså er i strid med stortingets vedtak. Vi støtter å supplere forskriften med et forsyningskrav slik Stortinget ønsker, men mener det aller viktigste grepet er å sikre at størst andel av oppvarmingen forsynes av et energifleksibelt system, uavhengig av fornybar kilde.

Vi heier på DIBKs forslag om et «fleksibilitetskrav»! Men det er viktig at man er klar over at det foreliggende forslaget er noe man «kan regne seg vekk fra». Rørentreprenørene Norges medlemsbedrifter kan fortelle om utbyggere som tilpasser regnestykkene for bygget slik at man så vidt kommer under kravet på 60% i dag, de samme regnestykker vil vi se at fortsetter til tross for økningen til 80%. Det er derfor viktig at man gjør grep slik at man ikke lenger kan lene seg på de feilaktige normerte verdiene i NS 3031-2014. Norsk Fjernvarme henviser til en ny rapport fra Multiconsult 2018-1, der det dokumenteres at baderommets andel av en TEK 17-leilighets reelle varmebehov utgjør mellom 10-22 prosent. I NS 3031 utgjør baderommet bare 2 prosent av varmebehovet. For å unngå uthuling av forskriftens intensjon, mener vi energifleksibel oppvarming bør dekke minst 90 prosent av varmebehovet og at det innføres et krav om at baderom i leilighetsbygg alltid må utstyres med energifleksibel oppvarming, se kommentarer basert på notat fra Multiconsult 2018-2.

Vi ber derfor om at forskriftens § 14-4 andre ledd punkt a) endres til følgende ordlyd:

- a) ha energifleksible varmesystemer som dekker minimum 90 prosent av normert netto varmebehov (...). I leilighetsbygg skal varmebehov på baderom dekkes av slike varmesystemer.**

Vi kan ikke se behovet for overgangsordning ved endringer i TEK 17 da forslaget er tilnærmet tilbakeføring til et regelverk det var en opsjon på ut 2016, som hele byggenæringen kjenner, slik høringsnotatet også kommenterer. For å gi forutsigbarhet mener vi nye regler må innføres og gjøres gjeldende fra 1. januar 2019 uten overgangsordning.

Etablering av vannbårne løsninger for oppvarming og tappevann er den viktigste bidragsyteren til å redusere effektbelastningen i kraftnettet i perioder med

høytforbruk. For kortere perioder vil også lastflytting og laststyring av energibehovet gi vesentlige bidrag.

Baderom står uten tvil for en vesentlig større andel av totalt varmebehov enn standardisert TEK beregning tilsier. Norsk Fjernvarme har i sitt høringssvar gått nærmere inn på dette i sin høring. Rørentreprenørene Norge støtter dette innspillet fullt ut og oppfordrer DIBK til å hensyn ta disse baderomsberegningene i det videre arbeidet.

En observasjon vi har gjort i rørbransjen etter endringene i TEK i 2016 er at markedet for vannbåren varme umiddelbart endret seg når det ble åpnet for å fritt bruke elektrisitet. Vi mener det er uheldig at det legges til rette for løsninger som ikke fremmer frigjøring av elektrisitet i norske bygg. Vi mener varmepumper, fjernvarme og bioenergi er helt avgjørende for at vi i Norge skal kunne elektrifisere resten av det norske samfunnet OG bidra til reduksjon av utslipp nedover i Europa.

Det er viktig å ikke glemme at økt bruk av elektrisitet påvirker boligkjøpere og eiere på mange områder

- Mindre elektrisitet til oppvarming betyr at mer fossilbar energibruk i andre sektorer kan fases ut
- De fleste bygg har et høyere målt energibruk enn det som blir beregnet ved prosjektering av bygg. Det er ofte høyere oppvarmingsbehov som medfører høyere energibruk
- Den som velger oppvarmingsløsning skal ofte ikke betale energiregningen
- Elektrisitet til oppvarming gir økte nettkostnader
- Det vil være viktig å ivareta og bygge kompetanse på energieffektive varmesystemer for å kunne innføre krav til nesten nullenergibygging i 2020
- Elektrisitet til oppvarming gir økt kraftpris

6 juni arrangerer Rørentreprenørene Norge, NOVAP, NOBIO, VVS-Foreningen og Norsk Fjernvarme en fagdag om forenklede varmesystem. Noen av Rørentreprenørene Norges medlemsbedrifter har i denne forbindelse foretatt kalkulasjon av reelle leilighetsbygg for å se om de påståtte merkostnadene for vannbåren varme virkelig stemmer. Vi vil på fagdagen vise regneeksempler som viser at vannbåren varme på bad ikke koster mer enn elektriske varmekabler.

Rørentreprenørene Norges budskap til DIBK er:

Produkt- og løsningsutvikling skjer i markedet for vannbåren varme. Vi er redd forskriften skal føre oss på «ville veier» og gi oss bygg som står der i hele sin levetid med oppvarmingsløsninger valgt av utbyggere som overhodet ikke hensyn tar beboerne/bruker av bygget sine energiutgifter – bare fordi det var lønnsomt for den som fikk ta valgene.

Dersom dere har spørsmål, ta gjerne kontakt med fagsjef Energi og Miljø Eli Heyerdahl Eide, eli@ror norge.no eller mobil 99244779.

Med vennlig hilsen

Eli Heyerdahl Eide
Fagsjef Energi og Miljø

Rørentreprenørene Norge er en landsdekkende bransjeforening for rørleggerbedrifter av ulik størrelse. Vi sender i denne saken en høringsuttalelse på vegne av rørbransjen i Norge

Våre medlemsbedrifter er landets ledende rørleggerbedrifter, representert ved både små og store selvstendige bedrifter, større konsern samt kjedetilsluttede bedrifter av ulik størrelse. Våre medlemsbedrifters arbeid utgjør omlag 70% av rørbransjens totale omsetning. Bransjen bygger ut og vedlikeholder mange millioner kilometer med rør som frakter og lagrer energi i flytende form rundt og mellom bygg i hele Norge. DIBKs beslutninger rundt energireglene påvirker i stor grad hva slags fremtidige arbeidsoppgaver rørbransjen skal ha og hva slags kompetanseutvikling vi skal bedrive. Vårt største bidrag i jobben med å redusere utnytte overskuddsenergi i samfunnet er at vi kan bygge og levere stabile, kostnadseffektive og enkle systemer for utnyttelse av all slags energi – og vi bidrar til utprøvde metoder for termisk lagring av energi uten at dette er kostnadsdrivende i prosjekter. Termisk lagring i vannbårne systemer er både billig og lett tilgjengelig.

Rørentreprenørene Norge er et bransjenettverk av rørleggerbedrifter som ønsker å bidra til at rørbransjen er med i fremtidens utvikling av en grønn byggenæring. Vi er som bransjeforening en del av BNL, Byggenæringens Landsforening innunder NHO familien.